

Enligt 453/2010 och 1272/2008

(Alla hänvisningar till EU-förordningar och direktiv är förkortade till endast nummerbeteckningen)

Utfärdat 2015-05-27

AVSNITT 1: NAMNET PÅ ÄMNET/BLANDNINGEN OCH BOLAGET/FÖRETAGET

1.1 Produktbeteckning

Handelsnamn

Knauf Flex Fix Marmor & Granit

1.2 Relevanta identifierade användningar av ämnet eller blandningen och användningar som det avråds från

Identifierade användningar

Mur- och putsbruk

Lim-Bindemedel

Betong

Byggnadsmaterial

1.3 Närmare upplysningar om den som tillhandahåller säkerhetsdatablad

Företag

Norgips Svenska AB

Radiatorvägen 11

702 27 Örebro

+46 725 26 16 10

mikael.blomgren@norgips.com

Telefon

E-post

1.4 Telefonnummer för nödsituationer

I nödläge kontakta Giftinformationscentralen, larmnr 112

Giftinformationscentralen (Sverige) icke-akut: Tel 08-33 12 31; <http://www.giftinformationscentralen.se>

AVSNITT 2: FARLIGA EGENSKAPER

2.1 Klassificering av ämnet eller blandningen

Klassificering enligt 1272/2008

Irriterande på huden (Kategori 2)

Irreversibla effekter på ögat (Kategori 1)

Specifik organtoxicitet - enstaka exponering; Kan orsaka irritation i luftvägarna (Kategori 3 resp)

2.2 Märkningsuppgifter

Märkningsuppgifter enligt 1272/2008

Faropiktogram

Signalord

Fara

Faroangivelser

H315

Irriterar huden

H318

Orsakar allvarliga ögonskador

H335

Kan orsaka irritation i luftvägarna

Skyddsangivelser

P102

Förvaras oåtkomligt för barn

P261

Undvik att andas in damm

P280

Använd skyddshandskar och ögonskydd

P305+P351+P338

VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja

P310

Kontakta genast läkare

P501

Innehållet och behållaren lämnas till auktoriserad avfallshanteringsanläggning

2.3 Andra faror

Beredningen är kromreducerad, varvid klassificering som allergiframkallande bortfaller. Vid hudkontakt kan våt cement, färsk betong och färskt murbruk orsaka irritation, dermatit eller brännskador. Kan skada produkter tillverkade av aluminium eller andra oädla metaller.

AVSNITT 3: SAMMANSÄTTNING/INFORMATION OM BESTÅNDSDELAR

Denna produkt består av en blandning av flera olika fasta ämnen.

3.2 Blandningar

Observera att tabellen visar kända faror för ingredienserna i ren form. Farorna minskas eller elimineras när de blandas eller späds ut, se Avsnitt 16d.

Beståndsdel	Klassificering	Koncentration
PORTLANDCEMENT		
CAS nr 65997-15-1 EG nr 266-043-4	STOT SE 3resp, Eye Dam 1, Skin Irrit 2; H335, H318, H315	> 20%

Förklaringar till ingrediensernas klassificering och märkning ges i Avsnitt 16e. Officiella förkortningar är skrivna med normal stil. Med kursiv stil anges specifikationer och/eller kompletteringar som använts vid beräkning av blandningens klassifikation, se Avsnitt 16b. Innehåller även icke märkningspliktig(a) komponent(er).

AVSNITT 4: ÅTGÄRDER VID FÖRSTA HJÄLPEN

4.1 Beskrivning av åtgärder vid första hjälpen

Generellt

- Vid minsta tvekan eller om symptom kvarstår, sök läkare.
- Försök aldrig ge medvetslös person vätska eller annat via munnen.
- Tag av förorenade kläder.

Vid inandning

- Låt den skadade vila på varm plats med frisk luft. Kvarstår symptom uppsök läkare.

Vid kontakt med ögonen

- Om möjligt avlägsna omedelbart eventuella kontaktlinser.
- Skölj genast med tempererat vatten 15 - 20 min med vidöppna ögon; Transportera omedelbart den skadade till sjukhus.
- Viktigt! Skölj även under transporten till sjukhus (ögonläkare).
- Gnid inte i ögonen.

Vid hudkontakt

- Tag av förorenade kläder.
- Tvätta huden med tvål och vatten.
- Om symptom uppkommer, kontakta läkare.

Vid förtäring

- Skölj först munnen noggrant med mycket vatten och SPOTTA UT sköljvattnet. Drick sedan minst en halv liter vatten och kontakta läkare. Framkalla EJ KRÄKNING.

4.2 De viktigaste symptomen och effekterna, både akuta och fördröjda

Hudirritation (Dermatit). Risk för permanenta ögonskador. Kan vid förtäring ge sveda i mun och svalg, samt orsaka illamående, kräkningar, diarré och magsmärter. Inandning av damm kan ge nysningar och eventuellt sveda i näsa och svalg.

4.3 Angivande av omedelbar medicinsk behandling och särskild behandling som eventuellt krävs

Symptomatisk behandling.
Vid kontakt med läkare, se till att ha detta säkerhetsdatablad till hands.

AVSNITT 5: BRANDBEKÄMPNINGÅTGÄRDER

5.1 Släckmedel

Lämpliga släckmedel

Släckes med medel avsett för omgivande brand.

Olämpliga släckmedel

Bland vanliga släckmedel finns inga som är direkt olämpliga.

5.2 Särskilda faror som ämnet eller blandningen kan medföra

Vid brand kan hälsoskadliga eller i övrigt skadliga ämnen spridas.

Förhindra utsläpp av släckvatten i avloppet. Släckvatten omhändertas enligt gällande föreskrifter.

Ej brännbart.

5.3 Råd till brandbekämpningspersonal

Skyddsåtgärder vidtas med hänsyn till övrigt material på brandplatsen.

Vid brand använd friskluftsmask.

Bär heltäckande skyddsklädsel.

AVSNITT 6: ÅTGÄRDER VID OAVSIKTLIGA UTSLÄPP

6.1 Personliga skyddsåtgärder, skyddsutrustning och åtgärder vid nödsituationer

Använd rekommenderad skyddsutrustning, se avsnitt 8.

Sörj för god ventilation.

Inandas ej damm och undvik kontakt med hud, ögon och kläder vid sanering.

Undvik dammbildning.

Håll obehöriga och oskyddade personer på säkert avstånd.

6.2 Miljöskyddsåtgärder

Undvik utsläpp till mark, vatten eller avlopp.

6.3 Metoder och material för inneslutning och sanering

Torr cement: Använd saneringsmetoder som vakuumsanering och vakuumenträxning (Industriella bärbara enheter försedda med högeffektiva luftfilter (EPA och HEPA, EN 1822-1:2009) eller motsvarande teknik) som inte orsakar luftburen spridning. Använd aldrig tryckluft. Torka alternativt upp dammet genom moppning, våttorkning eller genom att använda vattensprej eller slangar (en fin dimma för att undvika att dammet blir luftburet) och avlägsna slam. Om detta är omöjligt, avlägsna genom uppslamning med vatten (se våt cement). När våtrengöring eller vakuumenträxning inte är möjlig och endast torrengöring med borstar är möjlig, se till att arbetstagarna använder lämplig personlig skyddsutrustning och förhindra att dammet sprids. Undvik inandning av och hudkontakt med cement. Placera spill i en behållare. Solidifiera före bortskaffande enligt beskrivningen i avsnitt 13.

Vått cement: Avlägsna vått cement och placera det i en behållare. Låt materialet torka och härda före bortskaffande enligt beskrivningen i avsnitt 13.

6.4 Hänvisning till andra avsnitt

Se avsnitt 8 och 13 för personlig skyddsutrustning och avfallshantering

AVSNITT 7: HANTERING OCH LAGRING

7.1 Försiktighetsmått för säker hantering

Ta av arbetskläder och skyddsutrustning innan måltid.

Inandas ej produkten och undvik kontakt med hud, ögon och kläder.

Läs och följ tillverkarens anvisningar.

Förvaras väl tillsluten.

Håll denna produkt avskild från matvaror och utom räckhåll för barn och husdjur.

Ät, drick och rök inte i lokal där denna produkt hanteras.

Tvätta händerna efter hantering av produkten.

Tag av nedstänkta kläder.

Undvik dammbildande hantering.

Sedvanliga försiktighetsåtgärder vid hantering av kemikalier skall iakttas.

7.2 Förhållanden för säker lagring, inklusive eventuell oförenlighet

Förvaras torrt och svalt.

Hanteras i lokal med modern ventilationsstandard.

Använd punktutslug, dragskåp eller motsvarande processventilation vid arbete med denna produkt.

Förvaras i väl ventilerat utrymme.

Möjlighet till ögonspolning skall finnas på arbetsplatsen.

Förvaras ej i närheten av syror.

Skydda mot fukt.

Skyddas mot frost.

Förvaras endast i originalförpackningen.

7.3 Specifik slutanvändning

Se identifierade användningar i Avsnitt 1.2.

AVSNITT 8: BEGRÄNSNING AV EXPONERINGEN/PERSONLIGT SKYDD

8.1 Kontrollparametrar

8.1.1 Nationella gränsvärden AFS 2011:18, Sverige

DAMM, OORGANISKT, INHALERBART

Nivågränsvärde = 10 mg/m³

DAMM, OORGANISKT, RESPIRABELT

Nivågränsvärde = 5 mg/m³

Övriga ingredienser (se Avsnitt 3) saknar hygieniska gränsvärden.

8.2 Begränsning av exponeringen

För förebyggande av risker i arbetet måste hänsyn tas till hälsofarorna (se Avsnitt 2, 3 och 11) med denna produkt eller någon av dess ingredienser enligt EU-direktiv 89/391 och 98/24 samt nationell arbetsmiljölagstiftning.

Använd dammskyddande glasögon.

Använd skyddshandskar av butylgummi, Viton eller fluorgummi, eller rådfråga arbetsmedicinsk expert för alternativt material. Visa detta säkerhetsdatablad.

Använd lämpligt andningsskydd vid slipning och/eller annan dammbildande hantering.

Dammfilter IIb (P2) kan behövas.

Använd lämpliga skyddskläder vid behov.

Skyddande hudkräm rekommenderas.

För begränsning av miljöexponering, se Avsnitt 12.

AVSNITT 9: FYSIKALISKA OCH KEMISKA EGENSKAPER

9.1 Information om grundläggande fysikaliska och kemiska egenskaper

a) Utseende	Form: Pulver Färg: varierande
b) Lukt	Luktfritt
c) Lukttröskel	Ej tillämpligt
d) pH-värde	Vid leverans är pH-värdet: - I brukslösning är pH-värdet: Ca 12 (1 kg/liter vatten)
e) Smältpunkt/frys punkt	150 °C Dec
f) Initial kokpunkt och kokpunktsintervall	Ej tillämpligt
g) Flampunkt	Ej tillämpligt
h) Avdunstningshastighet	Ej tillämpligt
i) Brandfarlighet (fast form, gas)	Ej tillämpligt
j) Övre/undre brännbarhetsgräns eller explosionsgräns	Ej tillämpligt
k) Ångtryck	Ej tillämpligt
l) Ångdensitet	Ej tillämpligt
m) Relativ densitet	1,45 kg/L
n) Löslighet	Löslighet i vatten: Måttligt löslig (1-5%)
o) Fördelningskoefficient: n-oktanol/vatten	Ej tillämpligt
p) Självantändningstemperatur	Ej tillämpligt
q) Sönderfallstemperatur	150 °C
r) Viskositet	Ej tillämpligt
s) Explosiva egenskaper	Ej tillämpligt
t) Oxiderande egenskaper	Ej tillämpligt

9.2 Annan information

Inga uppgifter tillgängliga

AVSNITT 10: STABILITET OCH REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet

Produkten innehåller inga ämnen som kan ge upphov till farliga reaktioner under normala hanterings- och användningsförhållanden.

10.2 Kemisk stabilitet

Produkten är stabil under normala lagrings- och användningsbetingelser.

10.3 Risken för farliga reaktioner

Under normala hanterings- och användningsförhållanden förekommer inga farliga reaktioner.

10.4 Förhållanden som ska undvikas

Skyddas från fuktighet.

Undvik dammbildande hantering.

10.5 Oförenliga material

Undvik kontakt med syror.

Undvik kontakt med vatten.

10.6 Farliga sönderdelningsprodukter

Inga vid normala förhållanden.

AVSNITT 11: TOXIKOLOGISK INFORMATION

11.1 Information om de toxikologiska effekterna

Allmän eller ospecifik toxicitet

Produkten är inte klassad som giftig.

Förtäring kan ge illamående och kräkningar.

Hälsoskadlighet

Produkten är inte klassad som hälsoskadlig.

Toxicitet vid upprepad dosering

Upprepad eller långvarig inandning av damm från produkten kan leda till kroniska lungskador.

Cancerframkallande egenskaper

Kriterierna för klassificering kan på grundval av tillgängliga data inte anses vara uppfyllda.

CMR-effekter

Kriterierna för klassificering kan på grundval av tillgängliga data inte anses vara uppfyllda.

Sensibilisering

Vissa kan utveckla eksem vid exponering för damm av våt cement, antingen på grund av det höga pH-värdet, som orsakar irriterativ kontaktdermatit efter långvarig kontakt, eller genom en immunologisk reaktion mot lösligt krom VI, som utlöser allergisk kontaktdermatit. Responsen kan komma i många olika former, från lindriga utslag till svår dermatit, och är en kombination av de två ovan nämnda mekanismerna. Om cementen innehåller lösligt reduktionsmedel med krom VI och så länge den nämnda perioden av effektiv kromreduktion inte överskrids, förväntas ingen sensibiliseringseffekt. Det finns ingen indikation på sensibilisering av luftvägarna.

Frätande och irriterande effekter

Irritation i mun, svalg och/eller andningsorgan kan uppstå vid inandning eller förtäring.

Kan ge upphov till hudirritation.

Kontakt med ögonen kan förorsaka irreversibla ögonskador.

Orsakar smärtsamma retningar på binde- och hornhinnan.

Synergism och antagonism

Kriterierna för klassificering kan på grundval av tillgängliga data inte anses vara uppfyllda.

Påverkan på omdömet och andra psykiska effekter

Kriterierna för klassificering kan på grundval av tillgängliga data inte anses vara uppfyllda.

Påverkan på människans mikroflora

Inverkan på människans mikroflora kan ej påvisas eller är obetydlig.

AVSNITT 12: EKOLOGISK INFORMATION

12.1 Toxicitet

Förhindra utsläpp i mark, vatten och avlopp.

Produkten ska inte märkas som miljöfarlig. Det är dock inte uteslutet att stora utsläpp, eller upprepade mindre utsläpp, kan ha en skadlig inverkan på miljön.

12.2 Persistens och nedbrytbarhet

Uppgift om persistens och nedbrytbarhet saknas.

12.3 Bioackumuleringsförmåga

Uppgift om bioackumulering saknas.

12.4 Rörligheten i jord

Produkten är inte lättlös i naturen p.g.a. låg vattenlöslighet. Härdad produkt är svårörlig.

12.5 Resultat av PBT- och vPvB-bedömningen

Denna produkt innehåller inte några ämnen som bedöms vara ett PBT- eller vPvB-ämne.

12.6 Andra skadliga effekter

Inga kända effekter eller faror.

AVSNITT 13: AVFALLSHANTERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder

Avfallshantering för produkten

Kasserad produkt skall omhändertas som farligt avfall enligt gällande föreskrifter.

Förpackningar som inte är helt tömda kan innehålla rester av farliga ämnen och ska därför omhändertas som farligt avfall enligt ovan. Förpackningar som är helt tömda kan lämnas för materialåtervinning.

Beakta lokala föreskrifter.

Förhindra utsläpp i avlopp.

Härdat material är inte farligt avfall.

Klassificering enligt 2008/98

Rekommenderad avfallskod: 17 01 06 Blandningar eller separata fraktioner av betong, tegel, klinker och keramik som innehåller farliga ämnen.

Rekommenderad avfallskod: 17 09 04 Annat blandat bygg- och rivningsavfall än det som anges i 17 09 01, 17 09 02 och 17 09 03.

Återvinning av produkten

Tomma, ursköljda förpackningar lämnas till återvinning där så är praktiskt möjligt.

Överbliven, gammal eller förorenad produkt lämnas till avfallshantering.

AVSNITT 14: TRANSPORTINFORMATION

Denna produkt förväntas endast transporteras på väg eller järnväg och är därför endast bedömd enligt regelverken ADR/RID. Skulle annat transportsätt bli aktuellt, kontakta utgivaren av detta säkerhetsdatablad.

14.1 UN-nummer

Ej klassat som farligt gods

14.2 Officiell transportbenämning

Ej tillämpligt

14.3 Faroklass för transport

Ej tillämpligt

14.4 Förpackningsgrupp

Ej tillämpligt

14.5 Miljöfaror

Ej tillämpligt

14.6 Särskilda försiktighetsåtgärder

Ej tillämpligt

14.7 Bulktransport enligt bilaga II till MARPOL 73/78 och IBC-koden

Ej tillämpligt

AVSNITT 15: GÄLLANDE FÖRESKRIFTER

15.1 Föreskrifter/lagstiftning om ämnet eller blandningen när det gäller säkerhet, hälsa och miljö

Ej tillämpligt.

15.2 Kemikaliesäkerhetsbedömning

Bedömning och kemikaliesäkerhetsrapport enligt 1907/2006 Bilaga I har ännu ej utförts.

AVSNITT 16: ANNAN INFORMATION

16a. Upplysningar om vilka förändringar som har gjorts av den föregående versionen

Revisioner av detta dokument

Detta är första versionen.

16b. Förklaring till förkortningarna i säkerhetsdatabladet

Fulltext för koder för faroklass och kategori nämnda i Avsnitt 3

STOT SE 3resp	Specifik organtoxicitet - enstaka exponering; Kan orsaka irritation i luftvägarna (Kategori 3 resp)
Eye Dam 1	Irreversibla effekter på ögat (Kategori 1)
Skin Irrit 2	Irriterande på huden (Kategori 2)

Utförlig definition av farorna nämnda i Avsnitt 2

Skin Irrit 2

En eller flera kriterier 1-3 för hudirritation föreligger

Eye Dam 1

Om ett ämne när det appliceras i ögat på ett djur framkallar effekter hos minst ett djur på hornhinna, iris eller konjunktiva som inte förväntas gå tillbaka eller som inte har gått tillbaka inom en observationsperiod på normalt sett 21 dagar, och/eller följande positiva reaktioner hos minst 2 av 3 testade djur:

- hornhinnegrumling ≥ 3 och/eller
- irit $> 1,5$

beräknade som medelvärden efter en bedömning vid 24, 48 och 72 timmar efter det att testmaterialet applicerats

STOT SE 3resp

Övergående effekter på målorganen: Luftvägsirritation. I fråga om vissa effekter på målorganen uppfyller ämnet inte alltid kriterierna för att klassificeras i kategori 1 eller 2. Det gäller effekter som påverkar människans funktion kortvarigt och övergående efter exponeringen och som utan att ge några signifikanta kvarstående effekter

Förklaringar till förkortningar i Avsnitt 14

ADR Europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg

RID Reglementet för internationell transport av farligt gods på järnväg

16c. Hänvisningar till viktig litteratur och datakällor

Datakällor

Primärdata för beräkningen av farorna har i första hand hämtats från den officiella europeiska klassifikationslistan, 1272/2008 Bilaga I, uppdaterad till 2015-06-02.

Där sådana uppgifter saknas har i andra hand använts den dokumentation som ligger till grund för den officiella klassificeringen, t ex IUCLID (International Uniform Chemical Information Database). I tredje hand har använts information från ansedda internationella kemikalieföretag, och i fjärde från övrig tillgänglig information, t ex från andra leverantörers säkerhetsdatablad eller från ideella organisationer, varvid en expertbedömning skett av källans trovärdighet. Om, trots detta, tillförlitlig information inte hittats, så har farorna bedömts av expertis på grundval av kända faror från liknande ämnen, varvid principerna i 1907/2006 och 1272/2008 har följts.

Fulltext för författningar nämnda i detta säkerhetsdatablad

453/2010	KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 453/2010 av den 20 maj 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (REACH)
1272/2008	EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006
AFS 2011:18	Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om hygieniska gränsvärden
89/391	RÅDETS DIREKTIV (89/391/EEG) av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet
98/24	RÅDETS DIREKTIV 98/24/EG av den 7 april 1998 om skydd av arbetstagares hälsa och säkerhet mot risker som har samband med kemiska agenser i arbetet (fjortonde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)
2008/98	EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv
1907/2006	EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG Bilaga I

16d. Metoder för att utvärdera information som avses 1272/2008 Artikel 9 som användes för klassificeringen

Beräkningen av farorna med denna blandning har gjorts som en sammanvägd bedömning med hjälp av en expertbedömning i enlighet med 1272/2008 Bilaga I, där all tillgänglig information som kan ha betydelse för att fastställa farorna med blandningen vägs samman, och i enlighet med 1907/2006 Bilaga XI.

16e. En förteckning över relevanta faroangivelser och skyddsangivelser

Fulltext för faroangivelser enligt GHS/CLP nämnda i Avsnitt 3

H335 Kan orsaka irritation i luftvägarna

H318 Orsakar allvarliga ögonskador

H315 Irriterar huden

16f. Råd om lämplig utbildning för anställda för att skydda människors hälsa och miljön

Varning för felaktig användning

Denna produkt kan orsaka allvarlig skada vid felaktig användning. Läs och följ noga anvisningarna i detta säkerhetsdatablad samt övrig riskinformation. Vid yrkesmässig användning ansvarar arbetsgivaren för att personalen väl känner till farorna.

Övrig relevant information

Uppgifter om detta dokument

Detta säkerhetsdatablad har genererats av programmet KemRisk®, KemRisk Sweden AB, Teknikringen 10, SE-583 30 Linköping, Sverige.